

HIWE – High-Skilled
Internationals: Bottom-Up
Insights into Policy Innovation
for Work and
Entrepreneurship in Finland

Miten edistää kansainvälisten osaajien osallisuutta poliittisessa päätöksenteossa, palveluiden kehittämisessä ja työpaikoilla Suomessa?

Politiikkasuositus
2/2, 2024

www.hiwe.fi

Satu Aaltonen, Piritta Parkkari, Anna
Elkina, Oskar Aaltonen, Tiina Rättilä,
Tommi Pukkinen, Ulla Hytti, Tero
Montonen, Juho Pesonen, Tuuli Pulkkinen
Graafinen suunnittelu: Iida Sillanpää

UNIVERSITY
OF TURKU

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen visiona on tehdä Suomesta kilpailukykyinen ja houkutteleva kohde ammattitaitoiselle työvoimalle. Kansainvälisten osaajien osallisuuden parantaminen yhteiskunnan kaikilla tasoilla on ensiarvoisen tärkeää tämän vision toteuttamiseksi. Lisäksi osallisuuden parantaminen edistää kansainvälisten osaajien hyvinvointia, Suomen pitovoimaa sekä yhteiskunnan kehitystä.

Politiikkatoimilla ja palveluilla pyritään edistämään maahanmuuttajien sosiaalista integroitumista ja Suomen pitovoimaa. Nämä toimet eivät kuitenkaan usein huomioi, kuinka tärkeää olisi osallistaa myös kansainväliset osaajat heitä itseään koskevaan päätöksentekoon.

Tutkimustuloksistamme käy ilmi, että merkittävä osa kansainvälisistä osaajista kokee ulkopuolisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa. Heillä on vaikeuksia saada äänensä kuuluviin, vaikka heillä olisi kiinnostusta osallistua ja vaikuttaa politiikkatoimien sekä palvelujen kehittämiseen. Kansainväliset osaajat eivät kuitenkaan muodosta homogeenista ryhmää, vaan heidän halukkuutensa osallistua sekä kullekin sopivat yhteiskunnalliseen vaikuttamisen tavat vaihtelevat.

On siis tärkeää löytää uusia tapoja ottaa kansainvälisten osaajien näkemykset, kokemukset ja taidot mukaan yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Tässä julkaisussa esitettyjen politiikkasuositusten pyrkimyksenä on parantaa kansainvälisten osaajien osallisuutta kolmella keskeisellä tasolla: poliittisessa päätöksenteossa, palvelujen kehittämisessä sekä työpaikoilla.

Suositukset on suunnattu erityisesti niille toimijoille ja tahoille, jotka järjestävät ja fasilitoivat yhteistyöprosesseja kansainvälisille osaajille, heitä edustaville järjestöille, julkisille ja yksityisille työnantajille, päätöksentekijöille sekä erilaisille palveluntarjoajille. Suositukset pohjautuvat HIWE-hankkeen organisoimiin yhteistoiminnallisiin prosesseihin, joissa on ollut mukana yhteensä yli sata osallistujaa.

Tutustu myös hankkeen toiseen politiikkasuositukseen ”Miten edistää kansainvälisten osaajien työllistymistä ja yrittäjyyttä Suomessa?”, joka on saatavilla hankkeen verkkosivuilla: www.hiwe.fi/politiikkasuositukset

Suositus 1. Kansainvälisten osajien työelämäintegraatiota edistävän politiikkavalmisteluun tulee pohjautua vahvemmin julkisen sektorin, kansainvälisten osajien ja muiden sidosryhmien väliseen yhteistyöhön.

Kun pyritään edistämään tietoon perustuvaa päätöksentekoa ja kansainvälisten osajien integroimista osaksi suomalaista yhteiskuntaa, on kansainvälisten osajien, julkisen sektorin ja muiden sidosryhmien välisen yhteistyön kehittäminen välttämätöntä. Tutkimukset osoittavat, että maahanmuuttajien, myös kansainvälisten osajien, poliittinen ja yhteiskunnallinen aktiivisuus on keskimääräistä alhaisempaa. Lisäksi kansainvälisten osajien järjestäytymisaste työmarkkina- ja ammattijärjestöissä sekä maahanmuuttajajärjestöissä on suhteellisen alhainen. Kansainvälisten osajien saaminen mukaan julkiseen politiikkavalmisteluun ja päätöksentekoon on ensiarvoisen tärkeää. Osallisuuden edistämisen keinoja ovat esimerkiksi osallistava budjetointi, kansalaisraadit ja puntaroivat kansalaiskeskustelut.

Keinoja muutoksen toteuttamiseksi:

Kehitetään kansainvälisille osajille suunnattu kansallinen sähköinen palaute- ja aloitefoorumi. Foorumi toimisi Kansalaisaloite-palvelun tapaan ja mahdollistaisi myös Suomessa asuvien ulkomaan kansalaisten aloitteiden tekemisen ja palautteenannon. Aloitteiden ja palautteiden käsittelyn tueksi luodaan järjestelmällinen prosessi.

Kehitetään alueellista vuorovaikutusta yhteistyössä kansainvälisten osajien kanssa. Rakennetaan silta poliittisten päättäjien ja kansainvälisten osajien välille. Yhteistyötä ja säännöllisiä keskusteluja osajien ja päättäjien välillä lisätään kaikilla alueilla ja kunnissa. Käytännössä tämä voi tapahtua esimerkiksi fasilitoitujen työpajojen ja maahanmuuttajaneuvostojen avulla.

Kehitetään ja vahvistetaan julkisen sektorin, maahanmuuttajajärjestöjen ja muiden kansalaisjärjestöjen välisiä kumppanuuksia. Järjestöjen rooli on tärkeä pyrittäessä helpottamaan kansainvälisten osajien osallistumista politiikan kehittämiseen.

Kannustetaan ja mahdollistetaan kansainvälisten osajien osallistuminen kansalais- ja työmarkkinajärjestöjen toimintaan. Suomessa kansalais- ja työmarkkinajärjestöt osallistuvat aktiivisesti politiikan kehittämiseen ja ovat siksi tärkeitä vaikutuskanavia myös kansainvälisille osajille. Osajien mahdollisuutta toimia järjestöissä tuetaan kehittämällä inklusiivisempia toimintatapoja.

Kannustetaan kansainvälisiä osajia muodostamaan virallisia yhdistyksiä. Virallisten yhdistysten kautta toimiminen helpottaa osallistumista lainsäädännön valmisteluun.

Suositus 2. Kansainväliset osaajat tulee ottaa aktiivisemmin mukaan heitä itseään koskevien julkisten ja yksityisten työelämä- ja yrittäjyyspalvelujen suunnitteluun ja kehittämiseen.

HIWE-hankkeen tutkimukset osoittavat, että kansainväliset osaajat kokevat olemassa olevat palvelut usein vaikeiksi löytää, saavuttaa ja käyttää. Palvelut eivät aina vastaa heidän tarpeitaan, varsinkaan kun kyse on työnhaun palveluista. Palveluntarjoajien välistä yhteistyötä tulee kehittää niin, että toimijoiden roolit on määritelty selkeästi ja yhteistyön kehittämiseen on kohdennettu riittävästi rahoitusta. Tällä hetkellä asiakaspalvelijat eivät aina ole tietoisia muiden palveluntarjoajien tarjoamista palveluista ja käytännöistä, jolloin osaajat saattavat jäädä ilman ohjausta eivätkä löydä tarkoituksenmukaisten palvelujen äärelle. Nämä ongelmat korostavat tarvetta lisätä kansainvälisten osaajien osallisuutta palveluiden suunnittelussa, jotta varmistetaan palvelujen tarvelähtöisyys ja käyttäjäystävällisyys.

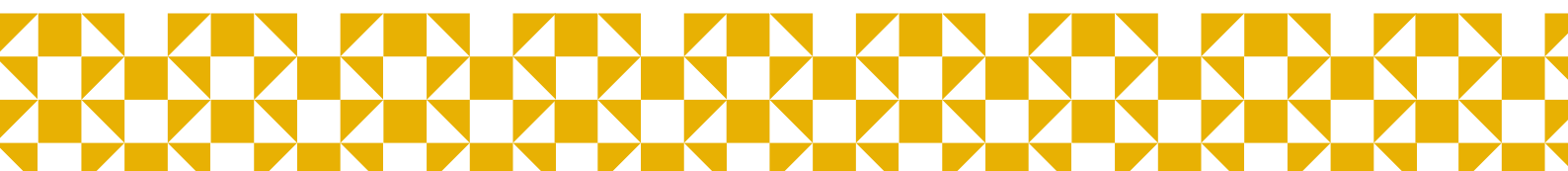
Keinoja muutoksen toteuttamiseksi:

Otetaan käyttöön osallistavia prosesseja, jotka tuovat kansainväliset osaajat mukaan julkisten palvelujen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Palvelujen tarkoituksenmukaisuutta ja tehokkuutta voidaan parantaa muun muassa käyttämällä fokusryhmiä, erilaisia yhteistyöalustoja ja yhteiskehittämiseen keskittyviä työpajoja.

Kehitetään päivittäistä palautteen keräämistä ja hyödyntämistä. Jokainen palvelukohtaaminen kansainvälisten osaajien kanssa tulee nähdä mahdollisuutena oppia heidän tarpeistaan, haasteistaan ja ongelmistaan sekä löytää keinoja niiden ratkaisemiseksi. Vahvistetaan ja kehitetään palautteen dokumentointi- ja analysointikäytäntöjä koko palveluketjussa ja kannustetaan palveluhenkilöstöä dokumentoimaan saamansa palaute.

Lisätään tietoa ja osaamista. Tarjotaan palveluntarjoajille ja muille sidosryhmille ajantasaista tietoa kansainvälisten osaajien tarpeista, odotuksista ja tavoista lisätä heidän osallisuuttaan palvelujen kehittämisessä. Näin edistetään osallistavamman ja yhteistyöhön perustuvan toimintaympäristön syntymistä.

Tunnistetaan ja palkitaan. Pyritään aktiivisesti tunnistamaan ja palkitsemaan kansainvälisten osaajien panos julkisten palvelujen kehittämisessä. Tämä voi motivoida heitä osallistumaan aktiivisemmin ja kannustaa myös muita kansainvälisiä osaajia osallistumaan kehitysohjelmaan. Osaajien lisääntyvä osallisuus myös vähentää vallan epätasapainoa eri sidosryhmien välillä.

Suositus 3. Työpaikkojen inklusiivisuutta ja yhdenvertaisia toiminta- ja mahdollisuusvaikutuksia tulee kehittää yhteistyössä työnantajan, työyhteisön, palveluntarjoajien ja muiden inklusiivisuuden edistämistä kiinnostuneiden työnantajien kanssa.

Yksityisen, julkisen ja kolmannen sektorin työpaikkojen tulee tarjota kaikille työntekijöilleen yhtäläiset mahdollisuudet ja noudattaa monimuotoisuuden, tasa-arvon, osallisuuden ja kuulumisen (DEIB) periaatteita. Kansainvälisillä työntekijöillä tulee olla mahdollisuus vaikuttaa näihin käytäntöihin. HIWE-hankkeessa toteutetut haastattelut osoittavat, että kansainvälisten osaajien kokemukset suomalaisissa organisaatioissa vaihtelevat. Osa heistä voi hyvin ja arvostaa matalaa hierarkiaa, autonomiaa ja työn sekä yksityiselämän tasapainoa, kun taas toiset kokevat itsensä eristäytyneiksi tai syrjityiksi taustansa vuoksi. Monikulttuuristen työpaikkojen yleistyessä organisaatioiden on ymmärrettävä kansainvälisten työntekijöiden tarpeita, hankittava tietoa saatavilla olevista palveluista ja parhaista käytännöistä sekä tuettava uusien työntekijöiden integroitumista yhteiskuntaan. Yhteistyö kansainvälisten osaajien, palveluntarjoajien ja muiden työnantajien kanssa voi auttaa näiden asioiden edistämässä.

Keinoja muutoksen toteuttamiseksi:

Edistetään psykologista turvallisuutta ja tukea organisaatioissa. Tätä tavoitetta voidaan tukea alhaisella organisaatioshierarkialla, avoimuuden kulttuurilla ja luottamuksellisilla palautekanavilla. Alennetaan mahdollisuuksien mukaan osallistumisen kynnyksiä.

Luodaan kanavia, joiden kautta kansainväliset työntekijät voivat ilmaista mielipiteensä ja osallistua päätöksentekoon työpaikoilla. Osallistetaan kansainväliset työntekijät mukaan keskusteluihin ja päätöksiin, jotka liittyvät työn tekemiseen ja tavoitteisiin, työympäristöön, yrityskulttuuriin tai tiimidynamiikkaan. Työpaikoilla voidaan harkita esimerkiksi DEIB-neuvonantajaryhmän tai -komitean perustamista.

Nostetaan esiin positiivisia esimerkkejä. Tuodaan esiin myönteisiä kokemuksia ja menestystarinoita kansainvälisten työntekijöiden osallistumisesta organisaation päätöksentekoon. Edistetään tietoisuutta siitä, että kansainväliset työntekijät ovat voimavara, joka tuo organisaatiolle lisäarvoa.

Ollaan tietoisia työskentelyssä ja viestinnässä käytetystä kielestä. Käytetään soveltuvin osin englantia, otetaan käyttöön kaksikielinen perehdytysprosessi ja annetaan työntekijöille mahdollisuus kielten oppimiseen työpaikalla sekä virallisissa että epävirallisissa tilanteissa.

HIWE-hankkeesta

HIWE-hankeessa tutkitaan kansainvälisten osaajien kokemuksia Suomessa asumisesta, työskentelystä ja yrittäjyydestä. Analyysimme pohjalta annamme suosituksia politiikkatoimista ja palveluista, joilla voidaan lisätä kansainvälisten osaajien halukkuutta jäädä Suomeen. HIWE-tiimi on erittäin kiitollinen henkilöille ja organisaatioille, jotka ovat tarjonneet arvokkaita näkemyksiä, kokemuksia ja mielipiteitä, joita hyödynsimme hankkeen eri vaiheissa. HIWE-hanke on toteutettu Itä-Suomen yliopiston ja Turun yliopiston yhteistyönä Business Finlandin rahoituksella. www.hiwe.fi